

MAASTOLIIKENNELAIN MUKAINEN KIELTO OSALLE ORIVETTÄ

ESITYKSEN TEKIJÄ

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

VIREILLETULO

15.3.2018 esitely osakaskunnan vuosikokouksessa

ESITYS

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (myöhemmin ELY-keskus) esittää maastoliikennelain (1710/1995) 8 §:n mukaisen moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttöä koskevan kiellon asettamista rajatulle jää peitteiselle vesialueelle osalle Orivettä.

Moottoriliikenne esitetään kiellettäväksi vuosittain 1.1.-15.4. väliseksi ajaksi. Esityksen mukaan kiello ei tulisi koskemaan maastoliikennelain 4 §:n 2 momentin 1 kohtaa viranomaisten tehtävien suorittamista eikä 4 kohdan mukaista ammatin vaatimaa liikkumista (kalastus). Lisäksi alueella sallitaan väylän hoitoon liittyvät työt ja tähän liittyvä liikkuminen.

Esitetty kieltoalue on Orivedellä ja se kuuluu Niemisen-Venturin osakaskunnan hallinnoimaan vesialueeseen. Alueen pinta-ala on 365 hehtaaria Jänisselän alueella.

Perustelut

Rajoitusalueen muodostaminen on perusteltua saimaannorpan suojelun vuoksi. Kiellon tarkoituksena on edistää saimaannorpan lisääntymistä sekä estää lajiin kohdistuvaa häirintää. Saimaannorppa on luonnonsuojelulain (1096/1996) 37 ja 38 §:n mukaisesti rauhoitettu laji. Samaisen lain 47 §:n mukaan suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan heikentäminen on kielletty. Saimaannorppa kuuluu myös luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteissä II ja IV mainittuihin lajeihin, jotka vaativat tiukkaa suojelua. Laji on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi ja siihen kohdistuu suuri sukupuuton riski.

ASIAN KÄSITTELY

Kuuluttaminen

Esityksestä on kuulutettu ja asiakirjat ovat olleet yleisesti nähtävillä Rääkkylän kunnantalon ilmoitustaululla sekä Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen ilmoitustaululla ja verkkosivuilla 16.10.2018–1.11.2018 välisen ajan. Esityksen kuuluttamisesta on ilmoitettu 15.10.2018 Karjalainen -lehdessä.

19.12.2018

Lausunnot

Esityksestä pyydettiin lausunnot:

- Itä-Suomen poliisilaitokselta
- Liikenneviraston sisävesiväylät -yksiköltä
- Metsähallitukselta
- Pohjois-Karjalan maakuntaliitolta
- Rääkkylän kunnalta
- vesialueen omistavalta osakaskunnalta
 - o Niemisen-Venturin osakaskunta

Kaikki em. tahot myös antoivat lausuntonsa.

Itä-Suomen poliisilaitos esittää, että myös Metsähallituksen erätarkastajien liikkuminen työtehtävissään moottoriajoneuvoilla kyseisellä kieltoalueella olisi sallittua. On oletettavaa, että kiellon alaisella alueella tapahtuvaa liikkumista seurataan tarkasti. Jo tästäkin syystä poliisi pitää tärkeänä, että kieltoalue merkitään huolellisesti ja näkyvästi sekä riittävän tiheään siten, että alueella liikkuva tietää mistä kieltoalue alkaa ja mihin se päättyy.

Liikenneviraston sisävesiväylät –yksikkö toteaa, että esitetyllä kieltoalueella ei sijaitse vesilain mukaisia yleisiä kulkuväyliä, mutta kieltoalue sijoittuu Liikenneviraston Haukivesi – Joensuu väylän välittömään läheisyyteen. Esitetylle kieltoalueelle sijoittuu Liikenneviraston kaksi kiinteää vesiliikenteen turvalaitetta; Haukivesi – Joensuu väylän kaksi linjamerkkiä. Esitetyllä kiellolla ei ole vaikutuksia alueella kulkeville vesikulkuneuvoille ja väylän hoitoon liittyvä liikkuminen moottorikäyttöisellä ajoneuvolla sallitaan. Liikennevirastolla ei ole huomautettavaa esitetystä maastoliikennelain mukaisesta kiellosta jääpeitteiselle vesialueelle.

Metsähallitus katsoo, että Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen esittämä maastoliikennelain (1710/1995) 8 §:n moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttöä koskevan kiellon asettaminen rajatulle jääpeitteiselle vesialueelle rajattuna aikana (1.1.-15.4. väliseksi ajaksi) on perusteltua.

Jänisselän alue, johon nyt esitettävä rajoitusalue kuuluu, on saimaannorpan tärkein pesimä- ja elinalue Pohjois-Karjalassa. Alueella elää 3-5 norppayksilöä. Alueella on niin saimaannorpan poikas- kuin makuupesiä sekä karvanvaihtoaikaisia makuukiviä. Saimaannorppa on herkimmillään häiriöille tammikuusta huhtikuuhun, kun emot etsivät sopivaa pesäpaikkaa, synnyttävät ja imettävät kuutteja rantakinoksiin kaivamissaan pesissä. Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen esittämän moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttöä koskevan kiellon tarkoituksena on edistää saimaannorpan lisääntymistä sekä estää lajiin kohdistuva häirintä.

Metsähallitus pitää moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttöä koskevan kiellon asettamista Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen esityksen mukaisesti perusteltuna korostaen lisäksi, että myös perustettujen luonnonsuojelualueiden sekä valtion omistamien ja Metsähallituksen hallinnassa olevien suojeluun varattujen alueiden hoidossa ja saimaannorpan pesälaskennassa sekä muissa saimaannorpan kannan hoitoon liittyvissä tehtävissä liikkuminen tulee olla sallittua moottorikäyttöistä ajoneuvoa (moottorikelkkaa ja kelirikkoalusta) hyväksikäyttäen.

19.12.2018

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pyytää kiinnittämään huomiota erityisesti kieltoalueen turvallisiin kiertämismahdollisuuksiin ja kiellosta informoimiseen. Iso-Laitasaaren kiertäminen Jänisselän puolelta ohjaa lähelle kauppamerenkulun väylää. Nykyisestä poiketen väylää on tavoitteena pitää tulevaisuudessa auki läpi talven. Kiertäminen mantereen puolelta Vehkalahden kautta voi puolestaan olla vaarallista salmessa virtaavan veden takia. Moottorikelkkaliikenteen ohjautuminen mannerrannalle voi lisätä myös häiriöitä salmen useille vapaa-ajan asunnoille. Kieltoalueen kiertäminen turvallista reittiä voi nousta haasteeksi etenkin satunnaisille alueella kelkkailijoille, jotka eivät ole kuulleet kiellosta ja varautuneet etukäteen alueen kiertämiseen. Detaljina Pohjois-Karjalan maakuntaliitto huomauttaa, että liikkumisrajoituskartta on vanhentunut. Tämä voidaan todeta muun muassa siitä, että nykyisin luonnonsuojelualue kattaa liki koko Iso-Laitasaaren, kun kartassa vain saaren koillispuolen.

Rääkkylän kunta toteaa, että suunniteltu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttöä koskeva kiello on norpan suojelun kannalta oikean suuntainen. Kunta edellyttää, että rajoituksen voimaan tulon jälkeen rantarakentamisen aiheuttamaa jääliikenteen oletettua lisääntymistä ei voida enää käyttää rantarakentamista rajoittavana argumenttina, koska jatkossa moottoriliikennettä ei rajoitetulla alueella enää tapahdu.

Osakaskunnan lausunto

Niemisen-Venturin osakaskunta toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Niemisen-Venturin osakaskunta on pannut tyytyväisenä merkille, että uhanalaisen saimaannorpan kannan elvyttämistoimet ovat tuottaneet tulosta ja Jänisselän alueesta on muodostunut saimaannorpan tärkein pesimä- ja elinalue Pohjois-Karjalassa. Samoin entistä myönteisempi suhtautuminen saimaannorppaan on aistittavissa yleisesti ja erityisesti kesäasukkaiden piirissä. Verkkokielto rajoitusten lisäksi on nähty tarpeellisenä rajoittaa häiritsevää moottoriliikennettä herkimmillä pesimäalueilla pesinnän onnistumiseksi ja norppakannan kasvattamiseksi ja leviämiseksi yhä pohjoisemmaksi.

Osakaskunta suhtautuu edellä mainittuihin toimenpiteisiin myönteisesti edellyttäen kuitenkin, että talvikalastajien liikkumista ei kohtuuttomasti rajoiteta. Tässä tarkoituksessa yhteisiä keskusteluja on käyty ELY-keskuksen edustajien kanssa ja osakaskunnan näkemyksen mukaan keskusteluissa esille tulleet toiveet on suunnitelmassa huomioitu. Lisäksi osakaskunta edellyttää, että rajoitusalueen merkitsemisessä maastoon huomioidaan myös maisemalliset tekijät.

Niemisen-Venturin osakaskunta haluaa lisäksi korostaa tiedottamisen merkitystä voimaan tulevasta rajoituksesta. Tiedottamisen pitäisi kohdistua myös entistä enemmän tavallisiin talviliikkujiin, että herkimät pesimäalueet osattaisiin jättää rauhaan.

Lausunnon liitteessä Niemisen-Venturin osakaskunta tuo esille seuraavia seikkoja ja huolen aiheita koskien saimaannorpan suojelutoimenpiteitä:

- Voimassaolevaan verkkokieltoalueeseen kuuluu tällä hetkellä matalia lahtia (alle 3 m:n syvyys), joiden merkitys norpan suojelulle on vähäistä, mutta kevään ja alkukesän verkkokalastajille tärkeää. Osakaskunta toivoo, että näistä epäkohdista suunnitelmia laativat viranomaiset ottavat riittävän aikaisessa vaiheessa ennen sopimuskauden päättymistä yhteyttä osakaskuntaan rajoitusalueiden täsmentämiseksi uuteen sopimukseen.

19.12.2018

- Moottoriliikenteen rajoittamisen on jatkossakin koskettava ainoastaan pesinnän kannalta herkimpiä alueita ja ainoastaan jääpeitteisenä aikana.
- Vesialueen omistajista monet näkevät tällä hetkellä uhkakuvana rajoitusten jatkuvan lisääntymisen koskien niin liikkumista kuin kalastustakin. Koska norppakanta on viime vuosina kehittynyt varsin suotuisasti, osakaskunta toivoo, että uusiin rajoituksiin ja vanhojen rajoitusten laajentamiseen käytetään hyvin tarkkaa harkintaa.
- Osakaskunta kiinnittää myös huomiota siihen, että osakaskunnan vesialueella on kieltoja ja rajoituksia noudatettu täsmällisesti eikä pyydysten aiheuttamia norppakuolemia tiettävästi ole tapahtunut.

Muistutusmenettely

Esityksen johdosta ei jätetty muistutuksia.

PÄÄTÖS

Pohjois-Karjalan ELY-keskus päättää asettaa maastoliikennelain 8 §:n mukaisen moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttöä koskevan kiellon karttaliitteessä rajatulle jääpeitteiselle vesialueelle Orivedellä, Jänisselän alueella (liite). Kielto on voimassa vuosittain 1.1.-15.4 välisen ajan.

Poikkeukset rajoituksesta

Kielto ei koske:

- 1) poliisin, tullilaitoksen tai rajavartiostolaitoksen virkatehtäviä tai sairaankuljetuksen taikka palo- ja pelastustoimen tehtäviä;
- 2) kalastuksen vaatimaa, siitä merkityksellisen osan toimeentulostaan saavan henkilön kulkemista moottorikelkalla lumipeitteen aikana;
- 3) väylän hoitoon liittyvät työt ja tähän liittyvä liikkuminen sekä
- 4) Metsähallituksen erätarkastajien liikkumista alueella.

Perustelut

Maastoliikennelain (1710/1995) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinoille, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureitillä, sekä edistää liikenneturvallisuutta.

Kyseessä oleva maastoliikennelain mukainen kielto jääpeitteisellä vesialueella on 1 §:n mukaisten haittojen ehkäisemiseksi tarpeen seuraavista syistä:

Saimaannorppa on luokiteltu viimeisimmässä Suomen lajien uhanlaisuustarkastelussa erittäin uhanalaiseksi (EN) ja säädetty luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltavaksi lajiksi. Lisäksi se on luonnonsuojelulain 37 ja 38 §:n mukaisesti rauhoitettu laji, joka kuuluu myös luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteissä II ja IV (a) mainittuihin lajeihin. Saimaannorppaan kohdistuu erittäin suuri sukupuuton riski. Kiellolla edistetään saimaannorppakannan elpymistä ja vähennetään erityisesti pesintään kohdistuvaa häiriötä.

19.12.2018

Saimaannorpan talvikannan koko oli vuonna 2018 noin 380-400 yksilöä, joista lisääntymiskykyisiä naaraita noin 109. Norppakannan suurimpia uhkia ovat pieni populaatiokoko, kalanpyydykset, ilmastonmuutos, sukusiitosheikkous sekä rantarakentamisesta ja muusta ihmistoiminnasta aiheutuva pesinnän häirintä. Norpan häiriöttömän pesinnän turvaamisella on sen lisääntymismenestyksen kannalta huomattava merkitys niin Orivedellä, kuin muillakin lisääntymisalueilla. Orivesi-Pyhäselkä on maailmanlaajuisesti merkittävä saimaannorpan elinalue, jolla arvioidaan elävän n. 9-13 saimaannorppaa (joista Natura-rajauksen sisällä 7-10 yksilöä) eli noin 3 % koko kannasta. Alue on norpan pohjoisin lisääntymisalue ja se on valittu Natura-verkostoon ensisijaisesti saimaannorpan suojelemiseksi.

Pesimäaikainen häiriö on saimaannorpalle huomattavasti haitallisempaa kuin häiriö avoveden aikaan. Saimaannorpan pesimärauha häiriintyy helposti vieraista äänistä tai askelten tärinästä aiheuttaen pakoreaktion. Emon usein toistuvat pakoon sukeltamiset haittaavat imetystä, minkä seurauksena poikasen vieroituspaino jää alhaiseksi ja hengissä säilymisen mahdollisuus alenee. Kuuttien usein toistuvat sukeltamiset voivat aiheuttaa niiden kylmettymisen ja kuoleman. Populaatiobiologisesti pesinnän häiriö alkaa haitata kantaa, jos se aiheuttaa pesäpoikaskuolleisuutta. Pesinnän kannalta erityisen haitallista on moottorikelkkailu, sillä kelkan melu kantaa kauas. Nopeasti liikkuva kelkkailija saattaa pahimmillaan häiritä useitakin pesiviä norppia yhdellä ajelulla.

Maastoliikennelain 8 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisen tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella muuhun kuin 4 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun liikkumiseen taikka rajoittaa sitä. Kielto tai rajoitus on voimassa määrääjän tai toistaiseksi.

Maastoliikennelain mukainen kielto sallii muun muassa sen, että kalastuksen vaatimaan, siitä merkityksellisen osan toimeentulostaan saava henkilö voi kulkea moottorikäyttöisellä ajoneuvolla kieltoalueella. ELY-keskus katsoo, että tällainen merkityksellisen osan toimeentulosta kalastuksella saava henkilö katsotaan kalastuslain (379/2015) 87 §:n mukaan olevan rekisteriin merkitty kaupallinen kalastaja, joka samaisen lain 88 §:n mukaan kuuluu kaupallisen kalastajan ryhmiin I tai II.

Kiellon voidaan katsoa osaltaan toteuttavan saimaannorpan suojelutavoitteita. Se edistää norppien talvista pesimärauhaa alueella olosuhteissa, joissa alueen talviaikainen käyttöpaine on nykyistä voimakkaampaa. Lisäksi kielto toteuttaa Saimaannorpan suojelun strategiaa ja toimenpidesuunnitelmaa (Ympäristöministeriö 2017), jossa on todettu tarve asettaa rajoituksia moottoriajoneuvolla ajamiselle jääpeitteisenä aikana saimaannorpan pesinnän kannalta häiriöherkkien alueiden suojaamiseksi ihmislähtöiseltä häiriöltä.

Päätöksen mukaisen kiellon voimaantulo

Tämän päätöksen mukainen kielto tulee voimaan sen jälkeen, kun päätöksestä on tiedotettu ja se on voimassa toistaiseksi.

ELY-keskus määrää maastoliikennelain 10 §:n nojalla, että kielto tulee voimaan muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomaisen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Rajoituksen merkitseminen maastoon

19.12.2018

Maastoliikennelain 11 §:n 1 momentin mukaan alueellinen kieltö on merkittävä alueelle, jota se koskee, tai sen läheisyyteen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee määrätä merkitsemisestä kieltöä koskevassa päätöksessä. Jollei merkitsemisestä ole päätöksessä muuta määrätty, kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Pohjois-Karjalan ELY-keskus tulee vastaamaan kieltöalueen merkitsemisestä.

Kieltöalueen merkitsemistä varten Pohjois-Karjalan ELY-keskus on 28.11.2018 hakenut Liikennevirastolta väyläpäätöstä, sillä kieltöalue ei sijoitu vesilain mukaisille yleisille kulkuväylille, mutta alue sijoittuu Liikenneviraston Haukivesi - Joensuun väylän välittömään läheisyyteen. Liikennevirasto on 10.12.2018 antanut väyläpäätöksen, jossa Liikennevirasto vahvistaa uudet kelluvat turvalaitteet. Päätöksen mukaan rajoitusalue tulee merkitä kesäkuun 2019 loppuun mennessä.

Maastoliikennelain 11 §:n 2 momentin mukaan kieltöä tai rajoitusta osoittavat merkit saadaan asettaa toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle riippumatta alueen omistajan tai haltijan suostumuksesta, jos merkeistä ei aiheudu omistajalle tai haltijalle mainittavaa haittaa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut sekä maastoliikennelaki 10-11 §
Maastoliikenneasetus 2-6 §
Hallintolaki 31 § ja 34 §

PÄÄTÖKSESTÄ KUULUTTAMINEN

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tiedottaa päätöksestä kuuluttamalla sanomalehti Karjalaisessa sekä Rääkkylän kunnan ilmoitustaululla ja ELY-keskuksen verkkosivuilla. Kiellon voimaantulosta tiedotetaan uudelleen, kun se on ajankohtaista.

Päätöstä koskevat tiedot ovat saataville Pohjois-Karjalan ELY-keskuksesta ja Rääkkylän kunnanvirastosta niin kauan kuin rajoitus on voimassa.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on esitellyt Lakimies Suvi Karpinen ja ratkaissut Yksikön päällikkö Ari Heiskanen.

Merkintä hyväksynnästä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Liitteet

kartta rajoitusalueesta
valitusosoitus

Jakelu

Itä-Suomen poliisilaitos
Liikennevirasto Lappeenrannan sisävesiväylät -yksikkö

19.12.2018

POKELY/353/2016

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Metsähallitus
Rääkkylän kunta
Niemisen-Venturin osakaskunta

Tämä asiakirja POKELY/353/2016 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POKELY/353/2016 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Heiskanen Ari 19.12.2018 13:49

Esittelijä Karppinen Suvi 19.12.2018 13:07